

PĂRINȚII NOȘTRI SPIRITUALI NU MOR NICIODATĂ¹

Cu inimile încărcate de compasiune și adâncă tristețe, înconjurăm astăzi catafalcul cu trupul neînsuflețit al celui de-al șaptezeci și șaselea ierarh al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, Înaltpreasfințitul Eftimie Luca.

În această zi, numele celui ce a avut cea mai îndelungată păstorire între ierarhii care au stat pe scaunul vlădicesc al acestei de Dumnezeu păzite eparhii, care nu demult și-a sărbătorit 600 ani de existență neîntreruptă pe aceste plaiuri moldave, se dăltuiește pe crucea ce-i va străjui mormântul, dar, în același timp, se încrustează și în inimile noastre, ale celor ce am avut șansa de a fi cunoscut pe cel ce a fost unul dintre cei mai paradigmatici ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române din ultimii cincizeci de ani.

Înaltpreasfințitul Eftimie a fost arhipăstorul care, de la Alexandru cel Bun, ctitorul acestui așezământ, a primit, ca nimeni dintre chiriarii romășcani, apelativul de „cel Bun”. Supranumele i se potrivește pe deplin, deoarece el izvorăște din bunătatea și blândețea care l-au caracterizat în relație cu fiii săi duhovnicești. Astfel, numele său de monah s-a reflectat în activitatea sa, iar tot ce a împlinit în misiunea sa a fost corelat cu numele său, făcând astfel ca acesta să-i definească lucrarea în „via Domnului”. Cred că se va vorbi mult de acum înainte despre epoca Arhiepiscopului Eftimie „cel Bun”, care din cei 100 de ani, câți i-a dat Dumnezeu, jumătate i-a petrecut în această eparhie, al cărei teritoriu jurisdicțional canonic s-a schimbat deseori, scaunul însă rămânând permanent în orașul de la confluența Moldovei cu Siretul. Acest ultim fapt i se datorează și Arhiepiscopului Eftimie.

---

¹ Cuvânt rostit la înmormântarea Înaltpreasfințitului Eftimie Luca, Arhiepiscopul Romanului și Bacăului, pe 6 noiembrie 2014, de PS Ioachim Băcăuanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului.

Preadistiinși prieteni,

În astfel de împrejurări se obișnuiește să se facă o retrospectivă a vieții celui plecat dincolo, în Împărăția luminilor, pentru a cunoaște mersul terestru, precum și diferitele activități ale lui. Cum viața Arhiepiscopului Eftimie este atât de cunoscută, inițial mi s-a părut un lucru ușor să-i creionez personalitatea și misiunea. Însă când am început să structurez activitățile pastoral-misionare, administrativ-gospodărești și cultural-duhovnicești ale ierarhului nostru, mi-am dat seama că nu este așa de simplu. Pentru faptul că Dumnezeu i-a dăruit o viață îndelungată și pentru că el a știut să răscumpere timpul pe care l-a primit în această lume, din mulțimea împlinirilor e greu să pui accentul pe ceva anume, care să-l caracterizeze pe deplin. De aceea, în cele ce urmează, voi încerca să schițez un succint portret, născut din amintirile unei misiuni comune și fructuoase în acest spațiu duhovnicesc și cultural. Fiecare însă, în funcție de natura și însemnătatea legăturii pe care a avut-o cu marele ierarh, va putea să adauge ceea ce crede de cuviință pentru a-i aureola chipul și a-i păstra vie amintirea.

Trebuie mai întâi amintit că dintre ultimii 100 de ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, nimeni nu a depășit venerabila vârstă de 99 de ani, în scaun fiind. În Eparhia Romanului și Bacăului, Arhiepiscopul Eftimie a fost ierarhul care a prelungit șirul neîntrerupt al episcopilor româșcani de la întemeierea eparhiei până astăzi, Înalt-preasfinția Sa înregistrând cea mai lungă arhipăstorire. Și-a început activitatea misionară ca arhiepiscop-vicar al Episcopului Partenie Ciopron, în 1972, apoi, din 1978, a continuat ca episcop titular, iar din 2009 ca arhiepiscop. A avut o păstorire lungă și pilduitoare pentru toți contemporanii săi. De aceea, momentul trecerii sale în odihna lui Dumnezeu constituie un eveniment nu numai al eparhiei pe care a păstorit-o cu demnitate până la această venerabilă vârstă, ci și unul al Bisericii Ortodoxe Române, distinsul nostru ierarh fiind un exemplu pentru toți membrii Sfântului Sinod. Prin urmare, se poate spune că Arhiepiscopul Eftimie nu este numai al nostru, al româșcanilor și băcăuanilor, ci al tuturor, deoarece a știut să fie același pentru toți și diferit pentru fiecare. Din mesajele primite în aceste câteva zile, de când sufletul său a plecat la ceruri, distingem o multitudine de aprecieri și frumoase evocări care împodobesc sufletul blândului

ierarh românesc, născut cândva la poalele falnicului Ceahlău. Împlinirile sale, sub toate aspectele, împreună cu rugăciunile tuturor celor care l-au cunoscut, vor constitui un buchet de flori spirituale pe care le depunem cu respect în brațele Bunului nostru ierarh, având convingerea că Hristos, Arhiereul Cel veșnic, Se va recunoaște în tot ce a înfăptuit pozitiv în viața sa jertfelnică pentru Biserică.

Într-adevăr, Înaltpreasfințitul Eftimie este ierarhul care a lucrat cu timp și fără timp, toată viața, în *via Domnului*. Din 1978 încoace, Înaltpreasfinția Sa s-a dovedit a fi urmașul vrednicilor de pomenire arhipăstori, care au șezut, de-a lungul veacurilor, pe scaunul acestei eparhii: Teoctist I, Macarie, Sfântul Dosoftei, versificatorul psalmilor, Sfinții Pahomie de la Gledin, Ioan de la Râșca și Secu, Sfântul Teodosie de la Brazi, Veniamin Costachi, Melchisedec Ștefănescu, părintele autocefaliei BOR, Teodosie Atanasiu, Lucian Trițeanu, Partenie Ciopron, ca să amintim doar pe câțiva dintre ei.

Viața unui ierarh se împletește cu cea a eparhiei și a neamului din care face parte. Ca atare, istoria și geografia spirituală a Eparhiei Romanului și Bacăului s-a îngemănat, timp de 50 de ani, cu cea a Arhiepiscopului Eftimie. Se știe că un ierarh este urmașul lui Hristos și al apostolilor, care actualizează prin deplinătatea harului, prin activitatea sa, lucrarea lui Hristos Domnul. De aceea el, ierarhul, este părintele iubitor al celor pe care-i păstorește în Biserica văzută de pe pământ. Arhiepiscopul Eftimie a fost conștient de acest fapt. De aceea a căutat ca, după darul propriu, să sporească zestrea moștenită de la înaintași și să mențină echilibrul duhovnicesc al preoților și credincioșilor săi. Se poate spune că, după aproape o jumătate de secol, eparhia aceasta din străvechea Țară de Jos a Moldovei poartă amprenta neobositului Eftimie „cel Bun”. Se duce la Dumnezeu cu conștiința datoriei împlinite. În sufletul său mare palpita suma virtuților, ca roade ale Duhului Sfânt. Înaltpreasfinția Sa nu a lăsat această eparhie, în vremuri de grea încercare, pradă haosului și destrămării. Înțelepciunea și tactul pastoral, dragostea pentru valorile culturale ale întregului patrimoniu național-bisericesc, spiritul gospodăresc, patriotismul debordant, ca și alte multe virtuți ce i-au împodobit personalitatea, îl scot în evidență pe ierarhul românesc ca fiind un întâistător devotat slujirii și înaltei misiuni conferite lui de Biserică.

Nu știu dacă a avut conștiința că trebuie să se ridice la înălțimea împlinirilor marilor ierarhi, predecesori ai săi, însă a știut, ca

nimeni altul, să marcheze timpul său, adăugând cărămida rânduită lui de Providență la edificiul spiritual și patrimonial al acestei eparhii. A dovedit aceasta mai ales în perioada grea a comunismului. Am putea aminti, ca exemplu, faptul că deși mănăstirile arhiepiscopiei, până la instalarea sa pe scaunul vlădicesc de la Roman, au fost desființate abuziv, Arhiepiscopul Eftimie a știut să salveze cel puțin patrimoniul unora dintre ele, înființând muzee, colecții de artă bisericască, depozite de carte veche, icoane și vase liturgice etc. Amintim, de asemenea, faptul că a fost monah de vocație, înzestrat cu un autentic simț practic, un continuator al lucrărilor de restaurare, reconstrucție, protecție sau consolidare a zidurilor străvechi ale înaintașilor. Atunci când s-a reinstaurat libertatea Bisericii în România, Arhiepiscopul Eftimie a redeschis toate mănăstirile și a dat binecuvântare pentru construirea altora. Astfel, lasă în urmă 30 de mănăstiri și schituri, în care își duc viața aproape 400 de călugări și călugărițe. Restaurând mănăstirile și viața monahală în eparhie, a arătat că dincolo de aspectul lor exterior, arhitectonic și cultural, în mănăstiri, mult mai importantă este lucrarea interioară, duhovnicească a viețuitorilor. Înaltpreasfinția Sa a avut conștiința că monahismul ortodox poate schimba lumea din interior, nu prin ceea ce face, ci prin ceea ce este.

Dar nu numai viața monahală a revigorat-o, ci și pe cea pastoral-misionară, conștient fiind că pastorația și misiunea într-o eparhie se fac, mai curând, prin preoții de mir. Înaltpreasfințitul Eftimie a avut permanent conștiința întrajutorării și conlucrării în Biserică. El a știut să asemene misiunea călugărilor și pe cea a preoților mireni cu „două mâini”, adică două expresii complementare ale unei singure și aceleiași slujiri împărătești. Fiecare dintre cele „două mâini” se completează și se ajută reciproc, fiind indispensabile una celeilalte, Biserica utilizând cele „două mâini” în același timp și la aceeași lucrare. În acest sens, actualmente, întreaga eparhie este un imens șantier ecleziastic. Din 1990 încoace s-au încheiat lucrările de construcție la câteva sute de biserici, altele 126 sunt în construcție, iar altele în restaurare. Lasă în urma sa 587 preoți, care activează în cele 427 parohii, majoritatea fiind hirotoniți de Înaltpreasfinția Sa.

Amintim și faptul că Înaltpreasfinția sa, după anii '90, a dat binecuvântare să se construiască marea catedrală „Înălțarea Domnului” din Bacău, lucrare încredințată arhierilor săi vicari, adică celor doi

ierarhi cu numele Ioachim pe care i-a avut ca împreună slujitori în „via Domnului”. De asemenea, în orașele municipii, Înaltpreasfinția Sa a dat binecuvântare să se construiască în fiecare câte o catedrală. Având calitatea nativă de la Dumnezeu, de „cel Bun”, acestor zidiri le-a dat și viabilitate, în sensul că a căutat și a descoperit vocații tinere, care să se angajeze în viața Bisericii. Mulți dintre clericii hirotoniți de Înaltpreasfinția Sa au fost rânduiți ca profesori la Seminarul Teologic „Sfântul Gheorghe”, alții au primit responsabilități administrative în cadrul eparhiei, încât Arhiepiscopia Romanului și Bacăului s-a adaptat repede la drumul înnoirilor, devenind o instituție exponențială în ierarhia instituțiilor sociale și culturale. Întru toate, Înaltpreasfinția Sa a rămas ierarhul tradiției și al vechilor obiceiuri ale Ortodoxiei românești, dar în același timp s-a dovedit a avea și o largă deschidere către provocările noului val contemporan.

Tot în perspectiva înnoirilor și a revigorării vieții spirituale și administrativ-gospodărești a Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, am fost propus de Înaltpreasfinția Sa Sfântului Sinod pentru a fi ales arhieru al acesteia, ca împreună-lucrător. Astfel, în ziua de 1 mai 2000, a doua zi de Paști, Arhiepiscopul Eftimie a organizat hirotonia mea în treapta de Arhieru-Vicar al acestei de Dumnezeu păzite eparhii, lucrare sfântă care s-a împlinit de la Dumnezeu prin mâinile Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, pe atunci Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, și ale altor ierarhi ai Sfântului Sinod. Am înțeles atunci dorința și orientarea Arhiepiscopului Eftimie, aceea că, această eparhie, devenită între timp arhiepiscopie, trebuie să se adapteze iureșului schimbărilor, potrivit timpurilor diversificate, secularizate și secularizante ale lumii postmoderne, ținând în mâinile sale echilibrul, specific de altfel Ortodoxiei, între tradiție și înnoire. Și astfel m-am angajat la nobila misiune cu toată ființa mea, urmându-i exemplul. De aceea, la acest moment al despărțirii fizice de Înaltpreasfinția Sa, doresc să-i mulțumesc și să-l asigur că voi continua lucrarea pe care a lăsat-o, păstrându-i vie amintirea.

Preaiubiți prieteni,

În aceste momente sobre și de neștearsă amintire, când ne despărțim pentru o vreme de părintele nostru duhovnicesc, Arhiepiscopul Eftimie, ce putem să-i spunem mai deosebit?

Înaltpreasfinția Voastră,

Astăzi, pentru Înaltpreasfinția Voastră, este zi de Paște. Este Paștele personal al Înaltpreasfinției Voastre! Peste cinci zile trebuia să vă sărbătorim la ziua de naștere, pentru împlinirea celor 100 de ani de viață pe pământ, dar Dumnezeu a rânduit altă sărbătoare: nașterea Înaltpreasfinției Voastre în ceruri. Toată această lume adunată în Catedrala „Cuvioasei Parascheva” și în incinta care o împrejmuiește, a venit să vă vadă. Cei pe care i-ați iubit, cei pe care i-ați ajutat, cei pe care i-ați condus pe calea către Hristos, cei pe care i-ați mărturisit, i-ați binecuvântat, i-ați hirotonit, notabilii, prietenii, rudeniile și cunoscuții. Iată, stau aici lângă catafalca și măicuțele care v-au îngrijit cu dragoste în îndelungații ani de suferință. Cu toții suntem aici. Ne-ați mobilizat încă o dată, dar nu pentru o lucrare oarecare sau pentru a ne încredința o misiune anume, ci pentru a cinsti trupul Înaltpreasfinției Voastre, ostenit de atâta efort și de boală, căci cu sufletul ați plecat către ceruri pentru a vedea fața Celui pe Care L-ați slujit cu credință. De data aceasta suntem adunați în jurul Înaltpreasfinției Voastre nu pentru a face planuri pentru această Arhiepiscopie, cum făceam de atâtea ori, ci pentru a ne ruga pentru Înaltpreasfinția Voastră și pentru a vă promite că vom continua cu râvnă și abnegație ceea ce aveți a împlini pentru această istorică eparhie. Veți rămâne o paradigmată pentru cei mai mulți dintre noi.

Iată, cât de minunat a pregătit Dumnezeu plecarea Înaltpreasfinției Voastre la ceruri, chiar în ziua de prăznuire a Sfântului Luca al Siciliei, al cărui nume ne aduce aminte de Evanghelistul cu același nume, cel care împreună cu Cleopa mergea către Emaus și în drumul său s-a întâlnit cu Hristos Domnul Cel ce l-a luminat și l-a încredințat de adevărul învierii Sale. De fapt, un Luca ați fost și Înaltpreasfinția Voastră și la propriu, și la figurat. Căci, așa cum Apostolul și Evanghelistul Luca, oarecând, după ce a sfârșit călătoria către Emaus, a intrat în casă și a gustat din pâinea euharistică pe care o binecuvântase Însuși Hristos, tot așa și Înaltpreasfinția Voastră, calea ați săvârșit, credința ați păzit, iar de acum mergeți și vă împărtășiți în Liturgia cosmică slujită de Însuși Arhiereul Cel veșnic, cu Care ați călătorit în această viață, pe pământ. Odihniți-vă în pace și priviți-ne de acolo de unde sunteți, rugându-vă pentru noi.

Preaonorați prieteni întru Domnul,

Am evocat în câteva cuvinte imaginea emblematică a unui arhi-episcop care a întregit șirul istoric și valoric al unei pleiade de păstori spirituali ai Moldovei. Faptele sale se înscriu în istoria spirituală a acestui neam, iar acest lucru ar trebui să ne facă să înțelegem că pe lângă omagiul pe care-l aducem și sentimentele tulburătoare pe care le trăim acum, suntem, în același timp, martorii unui eveniment istoric. Suntem conștienți de faptul că, plecând dintre noi, va lăsa un gol în sufletele noastre, dar nu și în amintirea noastră. În măsura în care ne-a copleșit cu bunătatea și înțelepciunea sa, vom scrie împreună, prin tot atâtea amintiri și fapte pe care le-am trăit alături de dânsul, o carte vie, șoptită de fiecare în adâncul rugăciunii pentru el, pentru că părinții noștri spirituali nu mor niciodată.

Dumnezeu să-l ierte și să-l așeze între prietenii și casnicii Săi din ceruri!

Veșnica lui pomenire!

† Ioachim Băcăuanul,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului